

KOSKE
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

KESKI-SUOMEN SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUKSEN KANNATUSYHDISTYS RY:N
TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2013

**KOSKEN TOIMINTA
VUONNA 2013**

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Osoite:

Matarankatu 4, 40100 Jyväskylä

www.koskeverkko.fi

Painopaikka Sovatek
Jyväskylä 2014

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	KOSKE KESKUSTELUALUSTANA	6
3	KOSKEN PERUSTOIMINTA	7
	3.1 Yhteistyö koulutuksen ja tutkimuksen kanssa	7
	3.2 Sosiaalipoliittinen vaikuttaminen	8
	3.2.1 Lainsäädännön ja palvelurakenteen uudistustyö	8
	3.2.2 Tutkimus-, koulutus- ja kehittämisrakenteen uudelleenorganisointi	9
	3.2.3 Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon koordinaatioryhmä ja Kaste-ohjelman alueellinen toimeenpano	10
	3.3 Kosken työryhmät, työkokoukset ja verkostot	11
4	VIESTINTÄ	15
5	HALLINTO, HENKILÖSTÖ JA TALOUS	16
	5.1 Kosken kannatusyhdistys ry	16
	5.2 Talous	17
6	PALVELUTOIMINTA	18
	6.1 Sosiaaliasiamiestoiminta	18
	6.2 Kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä	20
	6.3 Konsultoiva erityislastentarhanopettaja	20
	6.4 Lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijaryhmä	21
	6.5 Koulutusten järjestäminen	23
7	HANKETOIMINTA	24
	7.1 Osaamisen kehittäminen ja kuntatuki rahapelihaittojen ehkäisyssä ja hoidossa	24
	7.2 Vanhus- ja vammaistyön kehittämishankkeen esiselvitys	25
	7.3 Oma tupa – oma lupa, kotona asuvan ikääntyvän itsemääräämisoikeuden tukeminen palveluilla -hanke	26
	7.4 Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeen esiselvitys	27
	7.5 SARANA – Työelämän moniammatillinen oppimis- ja kehittämisareena	28
8	TOIMINNAN ARVIOINTI	30

LIITTEET	32
LIITE 1. Kosken julkaisutoiminta vuonna 2013	32
LIITE 2. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry:n jäsenet joulukuussa 2013	33
LIITE 3. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry:n hallitus vuosille 2013–2014	34
LIITE 4. Kosken kehittäjäyhteisön henkilöstö vuonna 2013	35

1 JOHDANTO

Käsillä olevassa raportissa kuvataan ja arvioidaan Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (Kosken) toimintaa vuonna 2013.

Kosken perustehtävä on kiteytetty seuraavasti:

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus on maakunnallinen vakiintunut, joustava ja arvostettu sosiaalialan kehittämissyhteisö ammattilaisille ja muille toimijoille.

Toiminnan kolme perusarvoa ovat *avoimuus, luotettavuus ja yhdenvertaisuus*. Näitä periaatteita on pyritty noudattamaan kaikessa toiminnassa.

Kosken toimintasuunnitelmassa vuodelle 2013 todetaan, että kuntatasolla kaivattaisiin sosiaalipoliittista näkemystä asukkaiden hyvinvoinnin tilasta ja tulevaisuuden haasteista. Tämä edellyttäisi kunnollista tietopohjaa, jota tulisi kerryttää mm. asiakaskehittäjyyttä hyödyntämällä.

Olemassa olevia tietovarantoja on Kosken toiminnassa hyödynnetty ja erilaisia tunnuslukuja on koottu yhteen. Keski-Suomen SOTE 2020 Esiselvitys valmistui 15.10.2013 ja hankesuunnitelma 30.9.2013. Esiselvitykseen koottiin laaja aineisto, jonka avulla voidaan lähteä toteuttamaan Keski-Suomen sote-alueita, palveluintegraatiota ja palveluiden uudelleen organisointia.

Mutta ovatko asiakkaat kehittämistoiminnassa riittävästi osallisina? Palvelumuotoilun ideaa on pyritty omaksumaan, asiakaslähtöisyyttä on harjoiteltu ja hyviä avauksia siihen suuntaan on tehty. Kosken työryhmissä ja hanke-toiminnassa on mukana myös järjestöjen edustajia ja asianosaisia palveluiden käyttäjiä. Sosiaaliamiehen työn kautta asiakkaiden välitön palaute ja kokemukset tulevat tietoon ja hyödynnettäväksi Kosken kehittämistyössä. Uuden vanhuslain hengen mukaisesti lain toimeenpanoon tähtäävä kehittämishanke on niin ikään paneutunut ikääntyvän itsemääräämisoikeuden tukemiseen ja mm. vanhusneuvostojen roolin kirkastamiseen. Maakunnassa on mahdollista hyödyntää esimerkiksi pariakymmentä sairaanhoitopiirin Arjen mieli -hankkeessa koulutettua kokemusasiantuntijaa palveluiden suunnittelussa ja koulutuksissa ja Jyväskylän kaupunki on ollut valtakunnallinen edelläkävijä kansalaisraati toiminnan järjestämisessä. Kosken kuluvan vuoden toimintaa tarkastellessa on kuitenkin syytä painottaa entisestään asiakkaiden aitoa osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. *Kaikesta menossa ja tulossa olevan rakenteellisen ja käytännöllisen muutostyön suuntaaminen asiakkaan asiaan voisi olla hyvä ohjenuora jatkossa.*

Kosken järjestämällä valtakunnallisilla osaamiskeskuspäivillä professori Antti Hautamäki pohdi 29.8.2013 myötätuntoa ja osallisuutta sosiaalialan innovaatioiden perustana. Innovaatioiden tarkoituksena on tuottaa uutta yhteiskunnallista hyvää. *Ratkaisevaa on paitsi oikeiden kysymysten äärellä operointi myös se, että ongelmien ratkaisuihin ovat mukana oikeat tahot ja ihmiset, erityisesti asiakkaat ja palveluiden käyttäjät.* Innovaatiotoiminnan ”uuden paradigman” mukaan julkisen sektorin rooli olisi erityisesti omaehtoisen toiminnan tukemista eikä niinkään palvelujen tuottamista. Tällaisessa toimintakonseptissa tarvitaan yhä yksilöllisempää tukea ja joustavampia toimintatapoja, mutta myös erikoisosajia tärkeisiin kysymyksiin.

Sarana-hankkeen seminaarissa 4.2.2013 tutkimusprofessori Tom Arnkil pohdi puolestaan hyvien käytäntöjen siirtämisen mahdollisuutta – tai pikemminkin sen mahdottomuutta. Hän jopa totesi käytäntöjen siirtämisen sinänsä olevan fantasiaa. Sen sijaan konkreettisten kokemusten kerryttyä voivat kehittäjät kertoa oppimastaan - sekä hyvistä että huonoista kokemuksistaan. Kuulemastaan voi ottaa opiksi ja laittaa asioita toimeksi omassa kontekstissaan ja kehittää näin omanlaistaan toimintaa. Arnkil totesi, että kukin tarkastelee maailmaa omasta ainutlaatuisesta kohdastaan. Jopa yhteisestä ymmärryksestä jonkin asian tiimoilta on lopulta kullakin osallistujalla oma käsityksensä. Tästä syystä määrätietoisen johtamisen ja kehittämisen tulee palvella dialogisuutta ja tapahtua dialogeissa. *Erityisesti rajojen ylittäminen kysyy dialogisuutta.* Tällaiseen vastavuoroisen keskustelun kulttuuriin on Kosken toiminnassa ollut pyrkimys myös vuoden 2013 aikana.

2 KOSKE KESKUSTELUALUSTANA

Kosken toimintasuunnitelmassa vuodelle 2013 osaamiskeskuksen tehtäväksi nähtiin lainsäädännön uudistustyöhön liittyen vaikuttajana ja kuntien verkostojana ja tukijana toimiminen. Tätä tehtäväänsä Koske toteutti ahkerasti kutsuen koolle lukuisia työkokouksia, joissa oli mukana asiantuntijoita ja ajankohtaisimpia kuulumisia uudistuksista. Myös yhteisiä lausuntoja ja kannanottoja valtakunnallisiin linjauksiin koottiin maakunnasta Kosken organisoimilla foorumeilla. Kosken työntekijät osallistuivat myös maakunnan muiden toimijoiden järjestämiin tapaamisiin tuoden keskusteluihin sosiaalialan ääntä.

Kuntien sote-palveluissa oli toimintavuoden aikana menossa moneen suuntaan kulkevia prosesseja: kuntien ja toimintayksiköiden omia sisäisiä organisaatiouudistuksia, kuntauudistus ja palvelurakennemuutos. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön muutokset koskettivat kaikkia toiminta-

alueita. Lakiuudistukset ovat olleet menneen toimintavuoden aikana Kosken arkipäivää ja kaikkien asialistojen kestoaiheita. Koulukuraattorien työkokouksessa puhututti uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki ja vanhustyön kokoontumisissa heinäkuussa voimaan astunut ”Ikälaki”. Varhaiskasvatuksen työkokousväki keskusteli pitkään odotetun uuden varhaiskasvatustuksen valmistelusta ja vammaistyön foorumeilla oli tapetilla uuden vammaispalvelulain eteneminen. Näiden ja monien muiden lakien lausuntokierrokset ja voimaantumiset työllistivät kuntien virkamiehiä toimintavuoden aikana poikkeuksellisen paljon. Tähän tarvittavaan perehtymistyöhön Koske toi oman apunsa maakunnan ammattilaisille.

Muutospaineissa työtään tekevien *ammattilaisten kuulluksi tulemisen* tarve on noussut yhä tärkeämmäksi. Tämä on mahdollistunut Kosken verkostoissa ja keskusteluissa. Kosken oma organisaatio ja osaamiskeskuksen perustoiminta ja palvelutoiminta pysyivät toimintavuoden aikana entisellään ja Koske tarjosi edellisten vuosien tapaan maakunnan ammattilaisille neutraalin maaperän, puolueettoman koollekutsujan ja koordinaattorin palveluita.

Kosken toiminnassa otettiin epävarmaan tulevaisuuteen entistä aktiivisemmän edelläkävijän rooli. Yhteistyötä terveydenhuollon kehittäjien kanssa tiivistettiin. Kosken vähäiset resurssit pyrittiin suuntaamaan kysynnän ja maakunnan ammattilaisten tarpeiden mukaisesti. Joitakin työkokouksia karsittiin ja uusia kokoonpanoja kutsuttiin koolle.

3 KOSKEN PERUSTOIMINTA

3.1 Yhteistyö koulutuksen ja tutkimuksen kanssa

Sosiaalityön oppiaineen toteuttaman sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimusyhteistyön selvityksen pohjalta työnjako yliopiston suuntaan määriteltiin siten, että yliopisto vastaa tutkimussuunnitelmien työstämisestä ja Koske toimii maakunnallisen yhteistyöfoorumin koollekutsujana. Tämä muutos oli linjassa Kosken tavoitteiden kanssa lisätä yhteistyötä tutkimuksen suuntaan sekä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyötä. EVO-tutkimusrahoituksen muutokset ja mahdollisen erva-tasoisien koulutus- ja tutkimustoiminnan ja rahoituksen laajentuminen koskemaan myös sosiaalihuoltoa puhututti toimintavuoden aikana. Tuleviin muutoksiin päätettiin varautua tiivistämällä maakunnallista yhteistyötä ja alueellista yhteistä visiointia.

Kosken teki toimintavuoden aikana tiivistä yhteistyötä aiempien vuosien tapaan niin Jyväskylän yliopiston eri laitosten kuin ammattikorkeakoulunkin kanssa.

- Opinnäytetöiden ja tutkimushankkeiden tuloksia esiteltiin Kosken työkokouksissa
- Kosken edustaja osallistui sosiaalialan asiantuntijana Jamk:n opetus-suunnitelmauudistuksen sekä ylemmän amk -koulutuksen tilaisuuksiin.
- Kosken kehittämispäällikkö piti Jyväskylän ammattikorkeakoulussa sosionomiopiskelijoille luennon 8.5. sosiaalialan kehittämisestä ja ajankohtaisista lakimuutoksista
- Kosken kehittämispäällikkö esitteli Sepän lukion työelämäpäivässä 8.5. sosiaalialan ammatteja.
- Osallistuttiin sosiaalityön yliopistoverkoston Sosnetin ja osaamiskeskusten yhteisen seminaarin ”Sosiaalihuollon tutkimus ja tietoperusta” järjestämiseen 12.3.2013 Helsingissä.
- Yhteistyön muotoja hahmoteltiin myös mm. tapaamisissa Gerontologian tutkimuskeskukseen 29.1.2013 ja Jyväskylän yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitokselle 11.2.2013.
- Jyväskylän yliopiston YFI-laitoksen tutkijavieraat USA:sta vierailivat Koskessa 26.9.2013. Heille esiteltiin Kosken toimintaa ja keskusteltiin suomalaisesta sosiaalipalvelujärjestelmästä.
- Kosken kehittämispäällikkö osallistui Helsingissä 12.3.2013 järjestettyyn Sosiaalihuollon tutkimusseminaariin (Sosiaalihuollon tutkimus ja tietoperusta – Visiointia uuden sosiaalihuoltolain haasteista muuttuvassa toimintaympäristössä, järjestäjinä Sosiaalityön tutkimuksen seura, yliopistoverkosto Sosnet ja sosiaalialan osaamiskeskukset) sekä Työterveyslaitoksen ja Kaste-ohjelman yhteiseen Tutkimustyöpajaan 2.12.2013. (Työhyvinvointia ja tuloksellisuutta tukeva sote-johtaminen – ajankohtaiset T&K -haasteet).

3.2 Sosiaalipoliittinen vaikuttaminen

3.2.1 Lainsäädännön ja palvelurakenteen uudistustyö

Toimintavuoden aikana *sosiaalihuollon lainsäädäntöuudistusta* vietiin eteenpäin. STM:n työryhmän loppuraportti (4.9.2012) sisälsi ehdotuksen uudeksi sosiaalihuoltolaiksi. Lakiehdotuksen sisältöjä esiteltiin ja käsiteltiin useissa Kosken järjestämissä tilaisuuksissa vuoden 2013 aikana.

Sosiaali- ja terveysministeriön *palvelurakennetyöryhmän* loppuraportin ehdotuksen mukaan (11.1.2013). sosiaali- ja terveyspalvelut yhdistettäisiin nykyistä laajemmin ja niiden järjestämisestä vastaavalla kunnalla tai sote-alueella tulisi olla riittävä kantokyky. Uudistustyötä jatkettiin selvityshenkilötyöryhmän voimin, joka antoi ehdotuksensa 19.3.2013. Siinä ehdotettiin maahan 34 sote-aluetta ja Keski-Suomeen yhtä aluetta (poislukien Jämsä ja Kuhmoinen) ja vastuukunnaksi Jyväskylää. Samaan aikaan astui voimaan *kuntarakennelaki* 1.7.2013 joka toi kunnille selvitysvelvollisuudet kuntajaon muutoksista. Lisäksi loppuvuodesta (29.11.2013) annettiin hallituksen päätös *rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta*.

Toimintavuoden aikana *lastensuojelu* oli poikkeuksellisen aktiivisen selvittelytyön alla valtakunnallisesti. Lastensuojelun tilan ja erityisesti viranomaisyhteistyön selvittämiseksi koottiin myös osaamiskeskusten kautta tietoja jo edellisvuonna. Vuoden 2013 alussa valtakunnallinen lastensuojelutyöryhmän pyysi työnsä tueksi osaamiskeskuksia kokoamaan näkemyksiä lastensuojelun henkilöstöresursseista. Tätä varten Koske kartoitti maakunnan kuntien järjestöjen ja oppilaitosten näkemyksiä asiasta ja välitti ne sosiaali- ja terveysministeriöön. Kesäkuussa 2013 valmistuivat raportit ”Toimiva lastensuojelu” sekä luonnos lastensuojelun laatusuosituksiksi. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus kutsui koolle Keski-Suomen kuntien edustajia ja muita lastensuojelutoimijoita 16.9.2013 lausunnon laatimiseksi Sosiaali- ja terveysministeriölle. Lausunto on luettavissa Kosken kotisivuilla.

3.2.2 Tutkimus-, koulutus- ja kehittämismallin uudelleenorganisointi

Kosken toimintasuunnitelmassa vuodelle 2013 nostettiin esille keskeisenä tehtävänä tutkimuksen, koulutuksen, kehittämisen ja käytännön yhteistyön tiivistäminen ja tähän liittyen entistä tiiviimmän yhteistyön tarve oppilaitosten kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain valmisteluryhmän väliraporttiin (27.6.2013) pyydettiin lausuntoja kunnilta ja muilta tahoilta 11.10.2013 mennessä. Koske otti omassa lausunnossaan kantaa lähinnä vain kehittämistä, koulutusta ja tutkimusta sekä osaamiskeskusten asemaa koskeviin kysymyksiin. Järjestämislain valmisteluryhmän loppuraportti ja hallituksen esitys valmistui aivan loppuvuodesta 19.12.2013. Sen lausuntokierros päättyi 13.3.2014.

STM:n kutsusta sosiaalialan osaamiskeskusten johtajat ja perusterveydenhuollon yksiköiden johtajat kokoontuivat työkokoukseen (3.9, 25.9. ja

9.10.2013) työstämään järjestämislakiin kehittämistoimintaa. Keski-Suomessa ollaan muihin alueisiin verrattuna pisimällä yhteistyössä osaamiskeskuksen ja perusterveydenhuollon yksikön kesken. Joissakin maakunnissa perusterveydenhuollon yksiköt vasta aloittavat toimintaansa.

Osana Keski-Suomen SOTE 2020-hanketta ja Kosken sekä perusterveydenhuollon yksikön yhteistyötä kehitettiin Keski-Suomen omaa sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämis-, koulutus- ja tutkimusrakennetta. Myös osana Uusi sairaala -hanketta valmisteltiin ”Sosiaali- ja perusterveydenhuollon integroitua osaamiskeskusta”. Erityisvastuualueen toimintaan liittyvät suunnitelmat olivat vuoden 2013 kuluessa valtakunnallisesti melko avoimena. Keski-Suomessa keskityttiinkin maakunnallisen rakenteen luonnosteluun. Erityisen tärkeänä Koskessa nähtiin tässä yhteydessä sosiaalialan osaamisen kirkastaminen ja vahva oma rooli terveydenhuollon yhteistyökumppanina.

3.2.3 Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon koordinaatioryhmä ja Kaste-ohjelman alueellinen toimeenpano

Keski-Suomen SOTE-koordinaatioryhmä kokoontui vuoden 2013 aikana kaksi kertaa (4.6. ja 11.9.). Kokousteemoina olivat järjestämis- ja palvelurakennelinjaukset, Uusi sairaala-hanke, erityisesti kuntoutuksen konsepti sekä sosiaali- ja perusterveydenhuollon integroitu ”osaamiskeskus” ja alueen Kaste-hankkeiden tilanne.

Vuoden 2013 aikana Keski-Suomen alueella toteutetut Kaste-ohjelman hankkeet:

- Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentäminen Jyväskylässä, jatkohanke (2011–2013)
- Arjen Mieli – Laatia ja suunnitelmallisuutta mielenterveys- ja päihdetyön arkeen Itä- ja Keski-Suomessa, hallinnoija Etelä-Savon sairaanhoitopiiri (2011–2013)
- Vanhuspalvelulain toimeenpanohanke: Oma tupa – oma lupa, kotona asuvan ikääntyvän itsemääräämisoikeuden tukeminen palveluilla -hanke (6/2013–10/2014), hallinnoija Jyväskylän kaupunki

3.3 Kosken työryhmät, työkokoukset ja verkostot

Maakunnalliset Kosken eri toiminta-alueiden työryhmät linjaavat kehittämisen suuntaa ja niiden avulla toimeenpannaan osaamiskeskuslaissa määritellyjä tehtäviä. Työryhmät kokoavat yhteiseen keskusteluun alan ammattilaisia, koulutuksen ja tutkimuksen edustajia, asiakaskehittäjiä ja alan järjestötoimijoita sekä yritysten edustajia. Työryhmät ovat vapaamuotoisia, kaikille kehittämisestä kiinnostuneille ja siihen sitoutumaan halukkaille avoimia foorumeita.

Vuoden 2013 aikana kokoontuivat seuraavat työryhmät

1. Koulutusyhteistyöryhmää uudistettiin ja sen nimi muutettiin vuoden aikana **Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus- ja tutkimusyhteistyöryhmäksi**. Uusi työryhmä muodostui aiemman Kosken koulutusyhteistyöryhmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimusyhteistyöfoorumin pohjalle, kun yliopiston sosiaalityön yksikön toteuttama selvitys tutkimusyhteistyöstä valmistui. Uusi työryhmä kokoontui vuoden 2013 aikana kolme kertaa. Sen puheenjohtajaksi valittiin professori Marjo Kuronen Jyväskylän yliopiston sosiaalityön yksiköstä.
2. **Keski-Suomen lastensuojelutyöryhmä** kokoontui vuoden 2013 aikana 4 kertaa. Puheenjohtajana toimi sosiaalityöntekijä Katja Salminen-Lahtinen Perhehoitokumppanit Suomessa Oy:stä.
3. **Vanhuspalveluiden työryhmä** kokoontui vuoden 2013 aikana 2 kertaa. Työryhmän puheenjohtaja toimi Keuruun kaupungin vanhustyön johtaja Tuija Koivisto.
4. **Vammaispalvelutyöryhmä** kokoontui vuoden 2013 aikana 2 kertaa. Puheenjohtaja on toiminut kuntoutusohjaaja Pirjo Lehtovaara Keski-Suomen sairaanhoitopiiristä.
5. **Keski-Suomen päihde- ja mielenterveystyöryhmä** kokoontui 3 kertaa. Työryhmän puheenjohtajana toimi järjestövastuujohtaja Eero Pirttijärvi Sovatek-säätiöstä.

Maakunnalliset työkokoukset

Työkokouksissa tarjotaan alan ammattilaisille maakunnallisten kuulumisten ja kokemusten vaihdon sekä keskinäisen tuen foorumi. Ne toimivat ajankohtaisen tiedon ja hyvien käytäntöjen välittämisen paikkoina. Kosken ar-

vojen mukaisesti myös työkokoukset ovat kaikille avoimia tilaisuuksia. Työkokouksia järjestettiin vuoden 2013 aikana eri sisältöalueiden kohderyhmille tarpeiden ja Kosken voimavarojen mukaan.

Vuoden 2013 aikana järjestetyt työkokoukset:

- **Sosiaali- ja terveystieteiden työkokoukset**

Kevään työkokouksessa 8.3.2013 kuultiin mm. kotihoidon toiminnanohjauksen käytännön kokemuksia sekä tutkimustietoa teknologian ja mittauksen kulttuurista hyvinvointityössä. Yhteisesti käytiin läpi kuntien näkemyksiä kuntarakennelakikyselyyn, kuultiin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen ajankohtaiskuulumisia ja valtakunnallisen lastensuojelun tilaa selvittäen työryhmän johtopäätöksiä. Sote-johto keskusteli myös maakunnan yhteisöverkkojen jatkokehittämisestä sekä kehitysvammaisten yksilöllisen asumisen ja palveluiden turvaamisen ohjelmasta.

Marraskuisessa kaksipäiväisessä työkokouksessa 7.–8.11.2013 oli asialistalla mm. sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja hallintomallit sekä Keski-Suomen järjestämis- ja hallintomallit sekä Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeen keskeiset ideat. Sosiaali- ja terveystieteiden johto käsitteli myös vammaisten perhehoidon maakunnallista tilannetta ja koordinoitua sekä eniten hoitoa vaativien vammaisten hoidon järjestämistä. Työkokouksessa kuultiin hoiva-avustaja koulutuksesta valtakunnallinen tilannekatsaus ja Jyväskylän vanhusten asumispalveluiden henkilöstörakenteen kehittämisestä. Asialistalla oli Jyväskylän kaupunkiseudun kuntajakoselvitys, maakunnan hyvinvointikertomustyö sekä terveydenhuollon vaikuttavuuden arviointi, maakunnan kuntoutuspalvelukokonaisuuden valmistelu sekä Hyvis-portaali. Työkokousväkeä johdateltiin myös pohtimaan sosiaali- ja terveydenhuollon tarkoitusta ja merkitystä otsikolla ”Talousparadigmasta investointi ja infrastruktuuriparadigmaan” (Seinäjoen apulaiskaupunginjohtaja Harri Jokiranta).

- **Varhaiskasvatuksesta vastaavien ja alan tutkijoiden** maakunnallinen työkokous järjestettiin 11.4.2013.
- **Vammaistyön työkokous** vammaispalvelulain mukaisia päätöksiä tekeville ja vammaispalveluista vastaaville työntekijöille järjestettiin kaksi kertaa Kosken tiloissa 18.2. ja 2.9.2013.

- **Vanhustyön päiväkeskusohjaajien työkokous** pidettiin Uuraisilla 4.4.2013. Syyskaudella Hankasalmelle suunniteltu työkokous peruttiin vähäisen osanottajajoukon takia.
- **Vanhustyön johdon työkokous** kokoontui varsinaisesti vuoden aikana vain kerran 18.4.2013. Maakunnan vanhustyön johtoa ja toimijoita kutsuttiin koolle muiden kehittämishankkeiden ja koulutusten tiimoilta.
- **Vanhusten perhehoidon maakunnallinen kehittämisryhmä** kokoontui Koskessa 19.3. ja 13.10.2013. Lisäksi maakunnallista toimintaohjetta päivitettiin kuntien vastuuhenkilöiden keskinäisenä yhteistyönä.
- **Aikuissosiaalityön työkokous** järjestettiin 9.4.2013. Tuolloin paikalla oli vain muutama osallistuja. Uutta työkokousajankohtaa ei loppuvuodelle sovittu, vaan maakunnan aikuissosiaalityön ammattilaisia kutsuttiin valtakunnallisten aikuissosiaalityön päivien suunnitteluun mukaan. Lisäksi Koske kutsui aikuissosiaalityön edustajia alueen kunnista keskustelemaan toimeentulotuen uudistamisen tarpeista 11.10.2013. Tilaisuudessa koottiin evästystä valtakunnallisen toimeentulotuen uudistamista selvittävän työryhmän työskentelyyn. STM:n työryhmän jäsen prof. Mikko Mäntysaari oli mukana keskustelussa.
- **Koulukuraattorien ja koulujen sosiaalityön työkokous** pidettiin 4.6.2013 JAO:n auditoriossa. Ohjelma suunniteltiin yhteistyössä maakunnan koulukuraattoreista koostuvan työryhmän kanssa.

Verkostotyö

Valtakunnallisiin ja kansainvälisiin tilaisuuksiin ja työryhmiin osallistuminen

- Kosken edustaja valtakunnallisessa osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnassa toimikaudella 2010–2013 oli kannatusyhdistyksen puheenjohtaja Risto Kortelainen. Hänen varaedustajansa oli varapuheenjohtaja Mikko Mäntysaari.
- Osaamiskeskusjohtajat kokoontuivat työkokoukseen vuoden 2013 aikana 8 kertaa.

- Osaamiskeskusten yleissuunnittelijat kokoontuivat vuoden aikana kahdesti. Kosken kehittämispäällikkö Raili Haaki ja suunnittelija Siivi Talvensola osallistuivat työkokouksiin.
- Marja Heikkilä on Huoltaja-säätiön hallituksen varapuheenjohtaja.
- Marja Heikkilä osallistui ESN:n konferenssiin Transforming Lives! Reshaping services for a changing society 17.–19.6.2013 Dublinissa
- Kosken työntekijöitä osallistui eurooppalaisen sosiaalityön tutkimusseminaariin, joka järjestettiin tällä kertaa Suomessa, Jyväskylässä 21.–22.3.2013 (European Conference for Social Work Research)

Maakunnallisiin verkostoihin ja ohjausryhmiin osallistuminen:

- Yhteistyötapaamisia Aluehallintoviraston kanssa jatkettiin edelleen
- Kosken kuntakäyntien sarjaa jatkettiin: Jyväskylän sosiaalipalveluiden johtoryhmän ja Kosken yhteistyötapaaminen 31.10.
- Perusturvaliikelaitos Saarikan johtokunta
- Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistyksen hallitus
- Jyväskylän seudun mielenterveysseura ry:n hallitus, Marja Heikkilä ry:n puheenjohtajana.
- Haukkalan säätiön hallitus
- Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry:n osallisuushanke Salli, Keski-Suomen kehittämispilotin suunnitteluryhmä
- Jamk:n OSKU – Osallisuutta asiakkuuteen kuntouttavassa työtöinnässä -projektin ohjausryhmä
- Kuiville pyrkivien tuki ry:n hallitus
- Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön Arvokas elämä -hankkeen ohjausryhmä
- Keski-Suomen sairaanhoitopiirin Läheisväkivallan ehkäisyn kansallinen osaamiskeskus -hankkeen ohjausryhmä
- Internetso-Sonette-yhteisöverkkojen toimitusneuvosto, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri
- Jyväskylän hoivapalveluyhdistyksen Juniorinuotta-projektin ohjausryhmä

- Keski-Suomen Muistiyhdistys ry:n Osallistuva muistisairas - mahdollisuuksista käytäntöön -hankkeen ohjausryhmä

4 VIESTINTÄ

Ulkoinen viestintä

Koske otti vuoden 2013 käyttöön *sähköisen tiedotteen*. Kaksi kertaa vuoden aikana ilmestynyt tiedote otettiin positiivisesti vastaan ja se vaikutti tiiviinä ajankohtaispakettina palvelevan hyvin Kosken asiakkaiden ja sidosryhmien ammattilaisten tarpeita.

Koske toimi aktiivisessa roolissa maakunnallisen *Sonette-Intermetso-yhteisöverkon* kehittämisessä. Toimitusneuvosto kokoontui vuoden 2013 aikana kolme kertaa. Sen lisäksi sairaanhoitopiiri järjesti 12.9.2013 koulutuspäivän kuntien yhteyshenkilöille. Asiaa käsiteltiin myös maakunnallisessa sote-johtajien työkokouksessa. Uuden Hyvis-portaalin käyttöönoton myötä on Sonette-Intermetso -yhteisöverkkojen asemaa tarkasteltu entistä kriittisemmin. Sivustojen kehittämislinjauksia, tietosisällön karsimista ja päivityksiä tehtiin vuoden aikana, mutta laajoihin satsauksiin sivustojen uudistamiseksi ei maakunnassa olla tässä vaiheessa halukkaita. Koskelle tulee tasaisin väliajoin toiveita ja ehdotuksia yhteisen sähköisen alustan ja maakunnallisen tietopankin olemassaolosta. Sonette-Intermetso -yhteisöverkkoa ei kuitenkaan välttämättä käytetä eikä sitä koeta riittävän selkeäksi eikä helppokäyttöiseksi vaihtoehdoksi. Maakunnan sote-ammattilaisia hyvin palvelevan integroidun sähköisen työskentelyalustan kehittäminen jatkuu edelleen.

Videonvottelumahdollisuutta hyödynnettiin edellisvuosia tehokkaammin. Videovälitteisesti saatiin useisiin työkokouksiin mukaan valtakunnan tason asiantuntijoita ja tuoreinta tietoa. Toisaalta säästettiin oman henkilökunnan ja maakunnan ammattilaisten matkustusta organisoimalla etäyhteyksiä esim. Kaste aluejohtoryhmän kokouksiin Kosken tiloista käsin.

Sisäinen viestintä

Kosken työyhteisö oli kooltaan vuoden 2013 aikana aiempia vuosia pienempi, joten *sisäinen tiedonkulku* oli entistä helpompaa. Koskessa ylläpidettiin avoimuuden ja yhdenvertaisuuden henkeä myös sisäisessä toiminnassa ja suhteessa työkavereihin. Kuukausittain kokoonnuttiin koko työyhteisöä koskevaan henkilöstöpalaveriin ja näistä tehdyt muistiot jaettiin kaikille sähköisesti.

Sähköinen arkisto otettiin toimintavuoden aikana yhä tehokkaammin käyttöön Kosken sisäisen toiminnan ja kehittämistyön dokumenttiarkistona sekä työskentelyalustana.

Vuoden 2013 julkaisutoiminta

Toimintavuoden aikana julkaistiin kaksi Kosken raportteja sarjan julkaisua sekä lisäksi muita selvityksiä. Luettelo vuoden 2013 julkaisuista on toimintakertomuksen liitteenä (LIITE 1).

5 HALLINTO, HENKILÖSTÖ JA TALOUS

5.1 Kosken kannatusyhdistys ry

Koskea hallinnoi Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry. Yhdistyksellä oli 46 jäsentä joulukuussa 2013. Keski-Suomen 23 kunnasta kannatusyhdistyksen jäsenenä oli 21 kuntaa. Järjestöjäseniä kannatusyhdistyksellä oli 19 ja oppilaitoksia 6. Luettelo yhdistyksen jäsenistä on toimintakertomuksen liitteenä (LIITE 2).

Yhdistyksen hallitus piti vuoden 2010 aikana 7 kokousta. Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 27.3.2013. Hallituksen puheenjohtajana on toiminut Risto Kortelainen ja varapuheenjohtajana Mikko Mäntysaari. Kokouksissa on esittelijänä toiminut osaamiskeskuksen johtaja Marja Heikkilä ja sihteerinä kehittämispäällikkö Raili Haaki. Hallituksen kokoonpano on toimintakertomuksen liitteenä (LIITE 3).

Vuoden 2013 aikana tehtiin myös yhdistyksen sääntömuutos. Sääntöihin tehtiin muutamia pieniä muutoksia liittyen osaamiskeskuksen toiminnan kuvaukseen sekä nimenkirjoitusoikeuteen.

Henkilöstö ja työyhteisön kehittäminen

Kosken kehittäjäyhteisön muodostivat sekä Kosken palkkaamat työntekijät (8 henkilöä) sekä Jyväskylän hallinnoiman vanhuspalvelulain toimeenpanoa edistävän kehittämishankkeen kolme työntekijää. Luettelo henkilöstöstä on toimintakertomuksen liitteenä (LIITE 4). Lisäksi Kosken tiloissa työskenteli mm. Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön, Sininauhaliiton, Jyväskylän vammaisneuvoston sekä Varttuneiden asumisoikeusyhdistys Jaso ry:n toimijoita.

Kosken toiminnan strategiapalaverit järjestettiin 6.5., 20.8. ja 28.10.2013. Toimintavuoden aikana pohdittiin oman työn ja Kosken toiminnan merkitystä myös jäsenettäessä Kosken innovaatiotoimintaa osaamiskeskuspäivien esitystä varten sekä arviointikyselyn suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä.

Kehittämiskeskustelut käytiin vuoden aikana ja Kosken työntekijöillä oli mahdollisuus työnhajukseen. Kehittämispäällikkö osallistui Työeläkelaitos Ilmarisen järjestämään työhyvinvointiseminaariin 28.11.2013.

5.2 Talous

Keski-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskukselle kertyi tilikaudella 2013 toimintatuottoja yhteensä 448 056 euroa, missä vähennystä edellisvuoteen 19 %. Tuottokertymä oli n. 16 % alle yhdistyksen viimeisen viiden vuoden keskiarvon (532 000 eur). Budjetoitu tuottotavoite oli 425 000 euroa, mikä saavutettiin. Varsinaisten toimintatuottojen lisäksi STM:n valtionavustusta tuloutettiin 170 462 euroa, mikä vastasi edellisvuoden tasoa.

STM-yleisavustuksen lisäksi toiminnan rahoitus koostui kirjanpidollisesti 20 (23 v. 2012) eri seurantakohteen tuotoista. Yleisavustuksen lisäksi kohteet jakaantuivat edellisvuosien tavoin palvelu-, koulutus- ja konsultointi- sekä hanketoimintaan. Näiden rahoitusosuudet jakaantuivat v. 2011–2013 seuraavasti:

	2013	2012	2011
YLEISTOIMINTA (sis. valtionavustus)	184 744,58	187 113,68	170 725,00
PALVELUTOIMINTA	195 534,71	215 980,34	227 752,78
KOULUTUS JA KONSULTOINTI	40 658,78	52 472,84	17 161,77
HANKETOIMINTA	155 801,67	185 128,51	254 772,45

Arvonlisäverotettavaan palvelutoimintaan kuuluvien toimintojen budjetoidut ja toteutuneet tuotot jakaantuivat seuraavasti:

	BUDJ.2013	Tot. 2013	Tot. 2012	Tot. 2011
SOSIAALIASIAMIES	94 290	94 612	95 879	79 666
KIERTÄVÄ LASTENSUOJELU	46 200	26 052	43 501	45 897
SOSIAALIPÄIVYSTYS	0	0	7601	42 476
KONSULTOIVA ERIT. LASTENTARHAOP.	76 988	74 870	68 997	57 626

Toiminnan luonteen mukaisesti henkilöstömenot muodostivat suurimman kulukokonaisuuden (65 %). Palkka- ja sosiaalimaksuja kertyi n. 410 000 euroa, missä vähennystä edellisvuoteen reilu 11 %. Palkkatilastoinnin mukaan bruttotyöpäiviä kertyi 14 eri henkilölle yhteensä 2055, mikä tekee hieman vajaat 8 henkilötyövuotta.

Toimitilavuokria maksettiin 80 364 euroa (-1,5 %). Muita toimintamenoja kertyi 136 250 euroa (-24 %). Kokonaismenoja kertyi 626 548 euroa. Poistojen jälkeen tilikauden alijäämä oli 8 405,17 euroa

Yhdistyksen keskimääräinen maksuvalmius pysyi kuukauden minimikassa-vaateen ylipuolella. Tilikauden päättyessä likvidit varat ja saamiset olivat yhteensä 157 873 euroa, mikä oli edellisvuoden tavoin 1,4-kertainen velkoihin nähden. Varojen ja velkojen suhdetta voi pitää erinomaisena. Tilikaudella ei toteutettu pitkäaikaisia investointeja. Taseen loppusumma päättyi 158 561 euroon.

6 PALVELUTOIMINTA

6.1 Sosiaaliasiamiestoiminta

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista turvaa sosiaalihuollon asiakkaan oikeutta hyvään sosiaalihuoltoon ja palveluun painottamalla asiakkaan oikeuksia, osallisuutta ja palvelun suunnitelmallisuutta.

Koske on tuottanut sosiaaliasiamiehen palvelua vuodesta 2004 ja toiminta on laajentunut kattamaan 21 kuntaa Keski-Suomen 23 kunnasta. Jyväskylän alueista Palokan, Tikkakosken ja Vaajakosken asiamiestyöstä vastasi kesäkuun alkuun saakka lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä Hannele Metsäranta ja elokuusta alkaen YTM Tanja Hänninen. Muiden alueiden sosiaaliasiamiestyön teki YTM Eija Hiekka. Kesällä sosiaaliasiamiehiä lomittivat kehittämispäällikkö YTL Raili Haaki ja suunnittelija YTM Sivi Talvensola Koskesta

Suurin osa sosiaaliasiamiestyöstä on asiakastyötä; yhteydenottoihin vastaamista, puhelimitse ja sähköpostitse tapahtuvaa sosiaalihuollon palveluja koskevaa selvittelyä, tiedotusta ja neuvontaa. Osa asioista edellytti henkilökohtaista tapaamista ja asiakkaiden pyynnöstä osallistuttiin asiakaspalaveriin ja palvelusuunnittelutilanteisiin. Oppilaitosyhteistyö on vakiintunutta, opetustehtäviä on sekä Jamk:ssa, JAO:ssa, Jyväskylän yliopistossa että Jyväskylän avoimessa yliopistossa.

Sopimuskunnista tuli 637 asiaa (603 vuonna 2012) ja muista kuin sopimuskunnista tai ilman kuntatietoa tuli 26 (17) asiointia. Yhteydenottojen määrä vaihteli kuukausittain 28–78, vähiten uusia yhteydenottoja tuli heinäkuussa ja eniten tammikuussa. Toimeentulotukea koskevan palautteen osuus oli 35 % (34 %), joskin siihen liittyvien yhteydenottojen määrä kasvoi 10 % edellisvuodesta. Lastensuojelun osuus pysyi 22 prosentissa, tilannemäärän kasvaessa 7 % vuodesta 2012. Myös vammaispalveluasioiden osuus nousi jonkin verran ollen 12 % (10 %), kuten myös ikääntyneiden palvelut (8 %, v. 2012 6,6 %). Asioista puolet, 50,8 %, (49,7 %) tuli asukasluvultaan suurimmasta Jyväskylästä. Laukaan kuntaan liittyvien yhteydenottojen osuus lähes kaksinkertaistui ollen 9,7 %, kun vuosi takaperin vastaava osuus oli 5,6 %. Äänekoskelta tulleiden asioiden osuus oli 8,2 % (9,2 %). Myös Jämsästä otettiin aiempaa enemmän yhteyttä osuuden ollessa 6,2 % kun vuonna 2012 se oli 4,8 %. Yhteydenottoja tuli kaikista muista kunnista paitsi Luhangasta.

Useimmiten yhteyttä otti asiakas itse 66 % (68 %), mutta myös asiakkaan edustajat olivat asialla 27 prosentissa tilanteita ja henkilöstökin 7 %:n (4,5 %) osuudella. Kunnan palvelua koski edelleenkin 84 % asioista. Kunnan yksityiseltä ostamaa palvelua koskeva palaute lähes kaksinkertaistui vuoden aikana ja sitä koski 6 % palautteesta. Tyytymättömyys pysyi lähes edellisvuoden tasolla, sillä kaikista yhteydenotoista 77 % (78,4 %) ilmaisi tyytymättömyyttä, 23 % (21,6 %) oli tiedusteluluonteisia. Yhteydenoton yleisimmät syyt olivat tyytymättömyys päätökseen 316 (321) tai palvelun toteutukseen 288 (306). Usein kaivattiin tietoa sosiaalipalveluista 118 (114), ilmaista tyytymättömyyttä kohteluun 118 (126) eikä liian pitkiksi koetuista käsittelyajoistakaan ole vielä päästy 92 (73) ja niitä koskevien yhteydenottojen määrät ovat nousussa. Samassa yhteydenotossa saattoi olla taustalla monta syytä.

Sosiaalihuollon palvelupalautetta ja asiakkaan aseman kehitystä kuvataan tarkemmin vuosittaisessa sosiaaliasiamiehen selvityksessä. Vuotta 2012 koskenut selvitys valmistui huhtikuussa 2013. Palvelujen tilaa ja kehittämistarpeita käsiteltiin kunnanhallituksissa, sosiaalilautakunnissa ja kuntakäynneillä. Palvelupalautetta hyödynnettiin koulutusten ja kehittämishankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Sosiaaliasiamiestoiminnan järjestäminen on yleistynyt sosiaalialan osaamiskeskuksissa, toiminta ulottuu 80 kuntaan asukas-pohjan ollessa lähes 1,3 miljoonaa.. Sosiaalihuollon palvelujen kehittämiseen haettiin vaikuttavuutta toteuttamalla neljän sosiaalialan osaamiskeskuksen sosiaaliasiamiestoiminnan yhteinen kuntakysely ja sen koonti.

6.2 Kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä

Vuoden 2013 lopussa tuli täyteen yhdeksäs vuosi, jona Koske on tarjonnut kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän palveluja kunnille ja muille toimijoille. Tehtävässä on vuoden 2013 aikana toiminut Hannele Metsäranta ja 1.8.2013 alkaen Tanja Hänninen. Työntekijävaihdoksen vuoksi palvelua ei tarjottu kuntiin kesä- ja heinäkuun aikana. Kunnat ovat ostaneet palvelua mm. lastensuojeluntarpeen selvityksiin, olosuhdeselvitykseen ja työpariksi lastensuojelun avohuollon ja sijaishuollon asiakastyöhön. Jonkin verran on annettu myös konsultaatioita. Palvelua ovat käyttäneet seuraavat kunnat: Hankasalmi, Jyväskylä, Jämsä, Kinnula, Multia, Toivakka, Uurainen ja Äänekoski.

Hannele Metsäranta on antanut ryhmätyönohjausta kevätkaudella 2013 kahdelle yhteisölle ja hänellä on ollut myös yksi yksilötyönohjattava. Lisäksi Hannele Metsäranta on keväällä 2013 ohjannut kolmea eri sukulaissijaisvanhempien työnohjausryhmää Jyväskylässä.

Hankasalmi ja Keuruu ovat nimenneet Hannele Metsärannan ja Tanja Hännisen täytäntöönpanosovittelijakseen. Täytäntöönpanosovitteluja ei ole vuonna 2013 ollut. Hannele Metsäranta on antanut säännöllistä konsultaatiota Arvokas elämä -hankkeelle toukokuun 2013 loppuun saakka ja ottanut Lapset ja Perheet Kaste -hankkeen päätyttyä hoitaakseen VOIKUKKIA (huostaan otettujen lasten vanhempien vertaistuki)-toiminnan Keski-Suomen aluekoordinaattorin tehtävän. Kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä on toiminut Kosken lastensuojelutyöryhmän sihteerinä ja koollekutsujana.

Kiertävän erityissosiaalityöntekijän työnkuvaan on vuonna 2013 sisällytynyt SARANA-hankkeessa kehitetyn työmallin pilotointia maakunnassa osana asiakastyötä. Pilotointia on tehty asiakastyössä syyskaudella 2013 Äänekoskella kahden lastensuojelun sosiaalityöntekijän kanssa.

Kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän tehtävien ohessa Hannele Metsäranta ja Tanja Hänninen ovat toimineet edelleen Jyväskylän toisena sosiaaliamiehenä Palokan, Vaajakosken ja Tikkakosken alueilla asuville.

6.3 Konsultoiva erityislastentarhanopettaja

Koske on hallinnoinut kunnille suunnattua konsultoivan erityislastentarhanopettajan palvelutoimintaa vuodesta 2009, jolloin toiminta alkoi kuuden kunnan yhteisellä sopimuksella. Vuonna 2013 sopijakunnat olivat Hankasalmi, Kannonkoski, Kinnula, Kivijärvi, Kuhmoinen, Kyyjärvi, Multia ja

Saarijärvi. Kunnat maksoivat toiminnasta aiheutuneet kulut suhteessa käyttämäänsä palvelun määrään. Koske teki sopimuksen oman toiminnan lisäksi erityislastentarhanopettajan palvelun ostamisesta yksityiseltä palveluntuottajalta. Erityislastentarhanopettaja Hellevi Ahoniemi on konsultoinut yhden päivän Hankasalmella ja Kuhmoisissa sekä kaksi päivää kuukaudessa Multian kunnassa.

Kuntien varhaiskasvatuksesta vastaavien viranhaltijoiden edustajista koostuva ohjausryhmä kokoontui kaksi kertaa 12.4. ja 11.10.2013.

Konsultoivan erityislastentarhanopettajan toiminnan tarkoituksena on ollut päivähoitolain 4a §:n mukainen erityislastentarhanopettajan palveluiden saatavuus, erityistä tukea tarvitsevien lasten hoidon ja kasvatuksen kehittäminen ja lasten tuen tarpeisiin vastaaminen sekä henkilöstön osaamisen ja toimintakäytäntöjen kehittäminen.

Toimintatapoina on ollut henkilöstön ohjaus ja konsultaatio, työntekijöiden työparina toimiminen, yksilö-/pienryhmätyöskentely, pedagogisen toiminnan suunnittelu, kouluvalmiuden arvioinnit, osallistuminen moniammatillisiin työryhmiin sekä puhelinkonsultaatio.

Kasvatuskumppanuuskoulutus järjestettiin Jyväskylässä 26.–27.8., 14.–16.10. ja 4.11.2013 sekä Kuhmoisten kunnassa 5.11.2013. Koulutukseen osallistui Hankasalmelta 2, Kuhmoisista 3, Uuraisilta 3 ja Saarijärveltä 4 varhaiskasvatuksen ammattilaista. Kouluttajina olivat varhaiskasvatusjohtaja Päivi Salonen Multialta ja konsultoiva erityislastentarhanopettaja Tuulikki Koljonen Koskesta. Lisäksi Tuulikki Koljonen on toiminut varhaiseri-tyisopettajaksi opiskelevan kelto-harjoittelun ohjaajana.

Valtakunnalliset osaamiskeskuspäivät järjestettiin Laajavuoressa, jossa Kosken innovaationa esiteltiin 29.8.2013 konsultoivan erityislastentarhanopettajan ja kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän työ. Innovaation esittelivät Tanja Hänninen ja Tuulikki Koljonen.

Sosiaalialan osaamiskeskusten varhaiskasvatusverkoston (VOSKE) kokoukseen Tuulikki Koljonen osallistui Helsingissä 19.4.2013 ja Kosken kehittämispäällikkö Raili Haaki oli mukana videoneuvottelussa 14.11.2013.

6.4 Lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijaryhmä

Keski-Suomen lastensuojelun moniammatillisen asiantuntijaryhmän koordinoinnista vastasi vuonna 2008 Keski-Suomen lastensuojelun kehittä-

misyksikkö -hanke. Vuoden 2009 alusta asiantuntijaryhmää on koordinoi-
nut Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Lastensuojelun asiantuntija-
ryhmää voivat käyttää kaikki Keski-Suomen kunnat, ja ryhmä kutsutaan
koolle tarvittaessa sosiaalityöntekijän tilauksesta kerran kuukaudessa (ei kui-
tenkaan kesä-heinäkuussa). Koollekutsujan ja sihteerin palvelut ostettiin
vuonna 2013 Pesäpuu ry:ltä.

Konsultaatiokerran hinta nousi vuoden 2013 alusta 836 eurosta 1000 eu-
roon. Tämän lisäksi käyttäjältä peritään mahdolliset Jyväskylän perheneuvo-
lan, Keski-Suomen sairaanhoitopiirin ja Keski-Suomen sijaishuoltoyksikön
perimät kuntaosuudet. Konsultaatio sisältää 2,5 tunnin moniammatillisen
asiantuntijakonsultaation ja tarvittaessa kirjallisen lausunnon tai työskentely-
suunnitelman. Jokaisessa vuoden aikana pidetyssä kokouksessa laadittiin
sosiaalityöntekijän pyynnöstä lausunto.

Vuonna 2013 asiantuntijaryhmän käytännöt toimivat muutoin kuten edelli-
sinä vuosinakin, mutta vuoden aikana asiakkaille tarjottiin mahdollisuutta
osallistua asiantuntijaryhmän kokouksiin lapsen asioista vastaavan sosiaali-
työntekijän niin arvioidessa. Vuoden 2013 aikana pidettiin neljä kokousta,
joissa käsiteltiin kolmen eri kunnan neljää eri asiakasasiaa. Asiantuntijaryh-
män kokousten määrä on vakiintunut neljään–viiteen kokoukseen vuodessa.

Konsultaatiopyynnöt liittyivät sijaishuollon muutostarpeisiin, avohuollon
tukitoimien riittävyuden ja tarkoituksenmukaisuuden sekä huostaanoton
tarpeen arviointiin, väkivaltaan sekä lasten ja vanhempien tapaamisten jär-
jestämiseen. Asiantuntijaryhmää ei käytetty vastoin ennakkotoiveita varhai-
semmassa vaiheessa, vaan konsultaatioon tuodut asiat olivat monialaista
työtä vaativia ja entistä vakavampia.

Kaikissa vuoden 2013 aikana pidetyissä kokouksissa olivat mukana puheen-
johtaja, sihteeri, psykologi ja lastenpsykiatri. Kolmessa kokouksessa olivat
mukana lakimies, lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijä ja lastensuo-
jelun sijaishuollon sosiaalityöntekijä. Yhdessä kokouksessa oli mukana
päihdetyön asiantuntija ja yhdessä väkivaltatyön asiantuntija. Aikuispsykiat-
rian edustaja oli mukana yhdessä kokouksessa, vaikka aikuispsykiatrin asian-
tuntemukselle olisi ollut tarvetta useamminkin.

Useita asiantuntijaryhmän jäseniä ei kutsuttu kokouksiin vuoden aikana
lainkaan, mutta on tärkeää, että asiantuntijaryhmällä on esteellisyyden vält-
tämiseksi kaksoismiehitys ja joiltakin osin jopa kolmoismiehitys. Uutena
asiantuntijana mukaan liittyi väkivaltatyön asiantuntija.

Ajoittain sopivien asiantuntijoiden saaminen mukaan kokouksiin oli vaikeaa. Erityisen haasteellista on ollut aikuispsykiatrien löytäminen. Asiantuntijajäsenten kiireisten aikataulujen ja esteellisyyden vuoksi on turvauduttu os-topalveluihin, jotka puolestaan aiheuttavat asiantuntijaryhmän käytöstä pe-rittävän maksun korotuspaineita.

6.5 Koulutusten järjestäminen

Toimintasuunnitelmassa vuodelle 2013 kaavailtiin Kosken järjestävän entistä enemmän lyhyttä täydennyskoulutusta. Koulutustoiveita kuulosteltiin vuoden mittaan tarkalla korvalla. Kysyntää oli lähinnä ajankohtaisten muutosten tiimoilta ja niihin vastattiin.

- Sosiaalialan osaamiskeskusten henkilöstölle tarkoitetut vuosittaiset **osaamiskeskuspäivät** olivat vuonna 2013 Kosken järjestämisvas- tuulla. Jyväskylän Laajavuoreen kokoontui 28.–29.8.2013 noin 100 alan kehittäjää. Ohjelmassa pohdittiin mm. lain valmistelua oikeus- historian näkökulmasta, sosiaalihuollon ja kehittämistyön roolia ja dialogisuutta. Kukin osaamiskeskus esitteli päivillä myös oman kehit- tämistyönsä innovaatioita ja näitä kommentoi palveluinnovaatioiden tutkimusprofessori Antti Hautamäki Jyväskylän yliopistosta.
- Kuluneen vuoden aikana eräänä isona ponnistuksena oli kaksipäiväi- sen aikuissosiaalityön koulutuskokonaisuuden organisointi. Heti tammikuun alussa 2014 pidettävien **valtakunnallisten aikuissosiaa- lityön päivien** suunnittelu ja järjestelytyö tapahtui kaikkienensa vuo- den 2013 puolella. Ohjelman rakentaminen ja organisointityö aloitet- tiin jo kevättalvella 2013. Koske toimi päävastuullisena päivien järjes- täjänä. Yhteistyökumppaneina olivat Jyväskylän kaupunki, Keski- Suomen Liitto, SONet BOTNIA, Talentia sekä lukuisa joukko oman työnsä ohella talkoisiin osallistuvia ammattilaisia eri organisaatioista. Tapahtuman koordinointi vei Kosken työntekijöiden työaika-aa yh- teensä yli 3 kk:n verran. Lisäksi päivien valmistelu- ja järjestelytyössä oli harjoittelijana apuna sosiaalityön opiskelija Emmi Heikkinen.
- Petäjäveden kunta osti Koskelta **kotihoidon palvelu- ja hoito- suunnitelmakoulutuksen**, joka toteutettiin tammi- maaliskuun 2013 aikana. Koulutuskokonaisuuden kehitti ja toteutti Timo Itäpui- to.

7 HANKETOIMINTA

7.1 Osaamisen kehittäminen ja kuntatuki rahapelihaittojen ehkäisyssä ja hoidossa

Vuosi 2013 oli osaamisen kehittämistyön kuudes ja kuntatuen ensimmäinen toimintavuosi. Osaamisen kehittämistyössä tuotettiin edelleen uusia verkkokursseja ja järjestettiin kursseja valtakunnallisesti. Kuntatuen osalta painopiste on ollut toiminnan suunnittelussa ja siinä tarvittavien menetelmien ja materiaalien kehittämisessä. Kehittämistyöstä ovat vastanneet koulutuspäällikkö Tuula-Leena Raiski (70 % työaika) ja suunnittelija Minna Kesänen (60 % työaika) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) toimeksiannosta ja yhteistyössä laaja-alaisen toimijaverkon kanssa.

Osaamisen kehittämistyössä:

- Järjestettiin 12 rahapeliaiheista verkkokurssia eri puolilla Suomea yhteistyössä koulutusorganisaatioiden kanssa, kursseille osallistui yhteensä 176 henkilöä
- Tuotettiin ja pilotoitiin kaksi uutta verkkokurssia ja niiden esitteet: Pelihaittojen ehkäisy 2 op sekä Rahapeliongelmiin kohtaaminen mielenterveystyössä 2 op
- Jatkokehitettiin aikaisempia kursseja kerätyn palautteen ja uuden tutkimustiedon pohjalta, kilpailutettiin verkko-oppimisympäristön tekninen ylläpitäjä ja tuki
- Toteutettiin viisi tilauskoulutusta tai -luentoa
- Tuettiin verkkokurssien kouluttajia järjestämällä opettajille sisältökoulutusta, Moodle-webinaareja ja pitämällä yhteyttä ajankohtaistiedottein
- Pidettiin esitys ”Professional Skills Improvement in Prevention and Treatment of Gambling-Related” SNSUS:n konferenssissa Norjassa
- Tuotettiin artikkeli: Raiski T-L (2013): Rahapeliongelmiin ehkäisy ja hoidon osaamista vahvistamaan. Kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009–2015, vuoden 2013 raportti

Kuntatuessa:

- Laadittiin Kuntatuen suunnitelma
- On kehitelty ja testattu menetelmiä ja materiaaleja, jolla tukea kuntien rahapeliongelmiin ehkäisy- ja hoidon integroimista mielenterveys- ja päihdesuunnitelmiin
- Toteutettiin työpajoja Porissa ja Helsingissä
- Toteutettiin kuntakonsultointi Kokkolassa, Jyväskylässä, Lahdessa ja Porissa.
- Suunniteltiin materiaalia kuntien rahapelaamiseen liittyvän palvelujärjestelmän arviointiin (Arvioi kuntasi rahapeliongelmiin ehkäisy- ja hoidon tilaa, luonnos) ja paikallisen tiedon keräämiseen strategiatyön pohjaksi
- Tehtiin yhteistyötä Alkoholiohjelman kanssa rahapelaamisen integroimiseksi Pakka-toimintamalliin.

7.2 Vanhus- ja vammaistyön kehittämishankkeen esiselvitys

Lokakuussa 2012 aloitettua Keski-Suomen liiton ja maakunnan kuntien rahoittamaa esiselvitystä jatkettiin maaliskuun loppuun. Vuoden lopussa jätetty sote-integraation selvittämishankkeen kanssa yhdistetty vanhus- ja vammaispalveluiden kehittämishanke ei saanut rahoitusta. Kielteisestä rahoituspäätöksestä huolimatta Sosiaali- ja terveysministeriöstä esitettiin, että hankesuunnitelma käännettäisiin vanhuspäivälain toimeenpanoon varattuun hankehakuun.

Esiselvitystä jatkettiin ministeriön viestin jälkeen alkuperäisestä helmikuun lopusta kuukaudella, jotta kuntien kanssa yhteistyössä rakennettu hankehakemus päästiin jättämään maaliskuun lopussa. Kaksiosaiseksi suunnitellun hankkeen ensimmäinen osa on nimeltään Oma tupa, oma lupa – kotona asuvan ikääntyvän itsemääräämisoikeuden tukeminen palveluilla. Kaksiosaisuus johtui vanhuspäivälain toimeenpanoon varatun rahoituksen lyhyestä kestosta verrattuna ”alkuperäiseen” kolmevuotiseen Kaste-hankesuunnitelmaan, jonka tavoitteita kunnat eivät olleet halukkaita karsimaan. Esiselvityksen ja hankehakemuksen kokosi Timo Itäpuisto.

7.3 Oma tupa – oma lupa, kotona asuvan ikääntyvän itsemääräämisoikeuden tukeminen palveluilla -hanke

Hanke käynnistyi ministeriön myönteisen päätöksen jälkeen heinäkuun alussa. Valitut hanketyöntekijät aloittivat ko. kuukauden aikana porrastetusti. Jyväskylän kaupunki valitsi hankkeen projektipäälliköksi Anna-Liisa Haatajan ja projektityöntekijöiksi Timo Itäpuiston (100 % työaika) ja Ulla Halosen (50 % työaika). Hankkeessa on mukana kaikki Keski-Suomen kunnat Multiaa ja Uuraista lukuun ottamatta.

Hanke käynnistyi suunnitelman mukaisesti hankkeen kakkosvaiheen suunnitelman laatimisella. Ensimmäisessä vaiheessa suunnitellusta poiketen jatkohankkeelle ei kuitenkaan ollut riittävää tukea, joten hankehakemusta ei jätetty. Hanke päättyy siten ykkös vaiheeksi suunnitellun osion jälkeen lokakuussa 2014. Alun jälkeen hanke eteni ensimmäisen vaiheen suunnitelman mukaisesti.

Hankkeen yhtenä tavoitteena on parantaa ikäihmisten mahdollisuuksia osallistua omiin elinoloihinsa vaikuttavien päätösten suunnitteluun. Lisäksi vahvistetaan ikäihmisten mahdollisuuksia osallistua heille järjestettävien palveluiden sisältöön ja toteutustapaan. Hankkeesta on tuettu toimintaansa vasta aloittavien vanhusneuvostojen toimintaa. Lisäksi tullaan pohjustamaan Keski-Suomen vanhusneuvostojen ylikunnallista yhteistyötä. Tavoitetta ikäihmisten osallisuuden lisäämisestä on tuettu myös järjestämällä Jyväskylässä ”Ikäihmisten foorumi”, jonka tavoitteena oli koota saman pöydän ääreen kuntalaisia, vanhuspalveluiden johtavia virkamiehiä ja poliittisia päättäjiä. Foorumi pidettiin vapaamuotoinen ja keskustelun teema oli ”Kuinka ikäihmiset voivat itse tukea kotona asumistaan”. Vastaavia tilaisuuksia tullaan järjestämään myös muissa kunnissa kiinnostuksen mukaan.

Hankkeen toinen tavoite kohdistuu kotiin tuotavien palveluiden kehittämiseen. Tarve pystyä ohjaamaan asiakas oikeanlaisen palvelun ja tuen piiriin korostuu palvelutarjonnan monipuolistuessa. Kuntien välisen yhteistyön lisääntyessä tarvitaan yhtenäisiä toimintaperiaatteita asiakkaiden ohjautumisessa palveluiden piiriin. Tähän tavoitteeseen on pyritty mm. hankkeen ”Palveluohjaus ja palvelutarpeenarviointi” työryhmässä, jossa on työstetty yhtenäistä runkoa palvelutarpeen arviointeihin. Tavoitteena on saada tätä kautta luotua yhtenäinen toimintamalli, jossa asiakkaan oma mielipide ja voimavarat ovat keskiössä. Tätä kautta pyritään myös löytämään keinoja tukea kotona asumista mahdollisimman pitkään.

Tavoitetta kotiin tuotavien palveluiden kehittamisestä on viety eteenpäin myös ”Muistiongelmaiset ja omaishoitajat” työryhmässä. Kokouksissa on

työstetty ”Muistisairaahan hoitopolun optimimallia”, jonka avulla pyritään purkamaan auki palveluketjun ongelmakohtia muistisairaahan asiakkaan näkökulmasta. Työryhmän kehittämistyön pohjaksi hankkeesta on teetetty myös valtakunnallinen selvitystyö muistisairaiden kotona asumisen tukemisen toimintamalleista Suomessa.

Kolmantena tavoitteena on kehittää johtamista vanhuspalveluissa tukemaan ikäihmisten itsenäistä elämää. Maakunnan kattavalla osallistujaverkostolla lisätään palvelutuotannon kehittämisen yhtenäisyyttä vanhuspalveluissa ja tuetaan yhdenvertaisen hoidon ja huolenpidon saatavuutta maakunnassa. Syksyllä 2013 johtamisen työryhmän toiminnan tueksi hankkeessa toteutettiin Keski-Suomen vanhuspalveluiden lähiesimiehille osaamiskartoituskysely. Kyselyn tulosten pohjalta hankkeen kautta toteutetaan kevään ja syksyn 2014 aikana osallistavan johtamisen valmennuskokonaisuus, jonka tavoitteena on lisätä osallistavan johtamisen osaamista ja hyödyntämistä Keski-Suomen kuntien vanhuspalveluissa. Valmennukseen kytketään lisäksi vanhuspalvelulain edellyttämän omavalvontasuunnitelman tekeminen. Tavoitteena on, että lähiesimiehet hyödyntävät osallistavan johtamisen menetelmiä työstäessään oman yksikkönsä omavalvontasuunnitelma. Lisäksi syksyn 2013 sovittiin Keski-Suomeen yhteiset käytännöt lain edellyttämään odotusaikojen seurantaan ja ilmoittamiseen.. Keväällä 2014 johtamisen työryhmässä käsitellään johtamisen näkökulmasta vanhuspalvelulain keskeisiä asioita kuten vastuutyöntekijä ja ilmoitusvelvollisuus. Työryhmässä tullaan paneutumaan myös vaikuttavuuden arviointiin.

Lisäksi hanke toteuttaa kevään 2014 aikana koetun palvelun laadun mittaamisen pilotin yhteistyössä THL:n Ikäihmisten palveluyksikön kanssa. Tavoitteena on hakea toimivaa kyselylomaketta koetun palvelun laadun mittaamisen ja saada myös käytännön tason kokemusta siitä, mitä lain edellyttämä palautteen kerääminen asiakkailta, omaisilta ja työntekijöiltä kunnissa merkitsee.

7.4 Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeen esiselvitys

Keski-Suomen liiton myöntämällä Keski-Suomen kehittämisrahoituksella ja Jyväskylän kaupungin yhteisrahoituksella 15.5.–15.10.2013 toteutetun Keski-Suomen SOTE 2020 -esiselvityshankkeen tavoitteena oli vastata Keski-Suomen asukkaiden sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen ja palvelurakenteen uudistamisen haasteisiin hahmottamalla maakunnallinen sotekokonaisuus ja laatia Kaste-hankehakemus sen toteuttamiseen. Esiselvitykseen ja sen taustaksi koottiin mm. 17 eri selvitystä, jotka on viimeisen 4 vuoden aikana tehty Keski-Suomessa sosiaali- ja terveydenhuollosta sekä erilaisia kuntien lausuntoja ja strategioita.

Hankkeen tuloksena selvitettiin järjestämismallivaihtoehtojen tarkastelussa järjestämislakityöryhmän väliraportin (27.6.2013) asettamat reunaehdot järjestämisvastuulle ja pohdittiin Keski-Suomen kuntien kantokykyä perusteellisesti. Yhteistyössä Keski-Suomen rautalankamalli-hankkeen kanssa edistettiin maakunnan laajuisen sote-alueen järjestämismallivaihtoehtoja. Lähipalvelulähtöisen ja ennaltaehkäisevän palvelumallin osalta selvityksessä nostettiin esiin järjestämislakityöryhmän raportissa mainittu lähipalveluiden järjestämissuunnitelman laatiminen, josta tehtiin yksi Kaste-hankkeen päätehtävistä. Tavoitteena on, että Keski-Suomessa päästäisiin maakunnan laajuisen yksimielisyyteen siitä, mitä ovat lähipalvelut. Mallia voitaisiin pilotoida samalla, kun rakennetaan ennaltaehkäiseviä palveluprosesseja ja toteutetaan palveluintegraatiota laaja-alaisesti. Hankkeessa keskityttiin vahvistamaan Keski-Suomen omaa sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämis-, koulutus- ja tutkimusrakennetta, koska esiselvitystyön aikana alkoi näyttää siltä, että eriva-tason merkitys uudessa palvelurakenteessa on vielä hahmottumaton.

Esiselvityksessä tehdylle Kaste-hankehakemukselle ”Keski-Suomen SOTE 2020” myönnettiin 975 000 € Kaste-rahoitus sosiaali- ja terveysministeriöstä. Hanketta hallinnoivan Jyväskylän kaupungin rahoitusosuus on 162 500 €. Keski-Suomen sairaanhoitopiiri osallistuu rahoitukseen samalla summalla. Hanke toteutetaan 1.3.2014–31.10.2016. Sen tavoitteena on rakentaa Keski-Suomeen mahdollisesti muodostuvalle uudelle sote-alueelle asukas- ja asiakaslähtöinen tuotantorakenne ja toimintamalli, jolla turvataan Keski-Suomen asukkaiden sosiaali- ja terveyspalvelut. Hankkeessa keskitytään palveluprosessien kokonaisuuksien ja johtamisen kehittämiseen, hallintomalliin tai järjestämistapoihin hanke ei ota kantaa.

7.5 SARANA – Työelämän moniammatillinen oppimis- ja kehittämisareena

SARANA - Työelämän moniammatillinen oppimis- ja kehittämisareena - sosiaalialan pilotoinnista visioita hyvinvointialalle -hankkeen ensimmäinen vaihe toteutettiin ajalla 4/2010–3/2013. Jatkohankkeelle saatiin rahoitusta kesäkuuhun 2014 saakka. Hanketta hallinnoi Jyväskylän ammattikorkeakoulun hyvinvointiyksikkö. Osatoteuttajia ensimmäisessä vaiheessa olivat Jyväskylän kaupungin sosiaali- ja perhepalvelut, Jyväskylän yliopiston psykologian laitos ja sosiaalityön yksikkö sekä Koske. Hankkeen rahoitus tulee Euroopan sosiaalirahastosta ja päärahoittajana toimii Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Jatkohankkeen toteuttajia ovat Jamk hallinnoijana ja Koske osatoteuttajana. Jyväskylän kaupungin työntekijät ja oppilaitosten opettajat ovat intensiivijaksoilla mukana osana omaa toimintaansa.

SARANA-hankkeessa on luotu moniammatillinen sosiaalialan oppimisen ja kehittämisen arena ja toimintamalli, joka kokoaa yhteen käytännön ammattilaiset, opettajat ja opiskelijat. Ammattikäytäntöjä on kehitetty Jyväskylän kaupungin sosiaali- ja perhepalveluissa osana asiakastyötä. Tuloksena on rakentunut tilanearviotyöskentelyn moniammatillinen malli, jossa hyödynnetään reflektiivistä ryhmää ja asiakaskirjettä dokumentin muotona. Keskeistä toiminnassa on ollut avoin dialogi ja asiakkaan aktiivinen rooli ja mukana olo kaikissa vaiheissa. Asiakkaita on ollut myös mukana kertomassa kokemuksistaan hankkeen kehittämisareenan intensiivijaksoilla.

Vuoden 2013 alkupuolella valmistauduttiin päättämään kolmivuotinen hanke ja loppuseminaari järjestettiin 4.3. Rahoitusta saatiin kuitenkin vielä jatkohankkeelle, mikä oli hankkeessa kehitetyn toimintamallin juurruttamisen ja levittämisen kannalta erinomainen ratkaisu.

Kosken kehittämispäällikön työpanosta on suunnattu SARANA-hankkeeseen suunnitelmien mukaisesti n. 40–50 tuntia/vuosi. Jatkohankkeen tavoitteissa painotetaan erityisesti maakunnalliseen levittämiseen. Kosken työpanos on tästä syystä aiempaa suurempi n. 200 työtuntia ja se jakautuu kehittämispäällikön, suunnittelijan sekä kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän kesken. Vuoden 2013 aikana Koske tiedotti maakunnan ammattilaisia mahdollisuudesta tulla mukaan oppimisareenatoimintaan. Harjoittelujaksoille tulevien opiskelijoiden, oppilaitosten opettajien ja käytännön harjoittelun ohjaajien yhteinen intensiivijakso toteutettiin keväällä. Moniammatillisen asiakastyön tilanearviotyöskentelyn mallia levitettiin osana kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän työtä, aidoissa asiakastilanteissa. Tähän työskentelymalliin tutustuminen ei välttämättä edellytä harjoittelijoiden mukanaoloa.

Saranan kokoontumisissa on todettu, että kehitetty toimintamalli on vaikuttava ja voi tuoda käyttökelpoisen struktuurin esim. isoihin verkostokokouksiin, joita asiakastyössä järjestetään. Kaikkien osallistujien tulisi kuitenkin tietää, mitä ja miten ollaan tekemässä. Pohdittavia kysymyksiä ovat mm., minkälainen on kunkin asiakkaan näkökulmasta tarkoituksenmukainen verkosto, kuka määrittelee ketä tarvitaan? Uuden toimintamallin käyttöönoton tulee olla tietoinen prosessi. Uuden omaksuminen ja vanhasta pois oppiminen vievät aikaa ja voimia. Saranan toiminnassa alusta asti mukana olleet ammattilaisetkaan eivät aina muista hyödyntää Saranan toimintamallia, vaikka siihen sopivia tilanteita olisi työn alla.

Hankkeessa kehitettyä toimintamallia jatketaan hankerahoituksen päätyttyä kuntien ja oppilaitosten omana toimintana. Vuoden 2013 kokemusten va-

lossa, tämä edellyttää kuitenkin koordinoitua ja yhteistä edelleen kehittämistä. Jatkokysymyksiä ovat mm. Miten käytäntöä levitetään ja edelleen kehitetään erilaisissa toimintaympäristöissä, ilman opiskelijoita ja opiskelijoiden kanssa?

8 TOIMINNAN ARVIOINTI

Kosken toiminnan arviointikysely lähetettiin lokakuussa 2013 Kosken hallituksen jäsenille ja Kosken työryhmien ja työkokousten kävijöille ja muille Kosken kehittämistoiminnassa mukana oleville. Linkin sähköiseen kyselyyn vastaanotti sähköpostitse 572 henkilöä. Vastausaikaa kyselyyn oli 14.–31.10. Vastaanottajille lähetettiin yksi muistutuspyyntö kyselystä. Vastauksia saatiin 107, vastausprosentti oli 19 %.

Tavoitteena oli saada tietoa Kosken toiminnan nykyisestä näkyvyydestä ja tulevaisuuden painopisteistä. Kyselyllä oli myös viestinnällinen tavoite: Kosken koko toiminnan näkyvyyden lisääminen. Kartoituksessa hyödynnettiin Sosiaalitaidon kyselypohjaa. Lomake koostui viidestä taustakysymyksestä, neljästä toimintaa arvioivasta kysymyksestä sekä ”sana on vapaa” -kysymyksestä.

Kyselyyn vastanneista 62 % oli töissä kunnassa, kuntayhtymässä tai yhteistoiminta-alueella. Vastaaajista 45 % toimi esimiesasemassa, työntekijöitä oli 41 %. Kyselyyn vastanneiden joukossa oli lisäksi kouluttajia, kehittäjiä ja tutkija. Ensisijaisesti Kosken kannatusyhdistyksen hallituksen jäsenen tai varajäsenen roolissa kyselyyn vastasi vain kolme henkilöä.

Vastaaajista 44 % oli toiminut nykyisessä tehtävässään 2–10 vuotta. Vastajaat toimivat useimmiten ikäihmisten palveluiden, lastensuojelun ja lapsiperheiden palveluiden tai vammaispalveluiden eri osa-alueilla. Vähemmän vastauksia antoivat nuorisotyön, terveydenhuollon, oppilashuollon sekä varhaiskasvatuksen toimijat. Kokemusasiantuntijoilta ei saatu kyselyyn lainkaan vastauksia.

Yli puolet vastaaajista oli vähintään säännöllisessä, useita kertoja vuodessa tapahtuvassa yhteistyössä Kosken kanssa. Nykyisen työtehtävän keston mukaan tarkasteltuna alle kaksi vuotta tehtävässään toimineet näyttivät olleen tiiviimmässä yhteistyössä Kosken kanssa muihin työtehtävien kestoja mittaaviin luokkiin verrattuna. Tavoittaako Koske uransa alussa olevat ammatillaiset vai onko kyse hanketyöntekijöistä?

Kyselystä ilmeni, että Kosken toiminnasta parhaiten käytännössä näkyy sosiaaliamiehen työ. Myös verkosto ja koordinointityö sekä ammattilaisten vertaisryhmien koollekutsuminen näyttäytyy hyvin ulospäin. Alle kaksi vuotta tehtävässään toimineiden vastauksissa korostuivat hanketyöhön, kehittämiseen ja tiedotukseen liittyvät asiat. Yli 20 vuotta tehtävässään toimineiden vastauksissa verkosto- ja koordinointityö sekä koulutusten järjestäminen tunnettiin hyvin ja muita ryhmiä paremmin. *Väbiten Kosken toiminnassa näkyy arvioiden mukaan kokemusasiantuntijoiden, kuntalaisten ja asiakkaiden mukaan ottaminen kehittämistyöhön.* Tämä on tärkeä tulevien vuosien kehittämiskohde Kosken toiminnassa.

Tulevaisuuden tehtävinä kyselyyn vastanneet toivoivat mm. *palvelurakenteiden uudistamistyön, sosiaalipolittisen vaikuttamistyön ja kehittämisosaamisen vahvistamista.*

LIITTEET

LIITE 1. Kosken julkaisutoiminta vuonna 2013

Kosken Raportteja -sarja:

1. [Keski-Suomen SOTE 2020. Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissmalli ja palvelukonsepti. Hankkeen esiselvitysraportti](#) (pdf, 2455 kt)
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, raportteja 38/2013
72 sivua
2. **Hiekka, Eija, Metsäranta, Hannele & Talvensola, Sivi:**
[Sosiaaliamiehen selvitys vuodelta 2012](#) (pdf, 2,27 Mt)
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, raportteja 37/2013
138 sivua

Muita selvityksiä ja raportteja vuonna 2013:

1. [Neljän sosiaalialan osaamiskeskuksen sosiaaliamiesten kuntakyselyn koonti vuodelta 2012](#) (pdf, 1,76 Mt)
2. [Keski-Suomen alueellinen suunnitelma \(kehitys\)vammaisten henkilöiden asumisen ja palvelujen turvaamisesta 2013 - 2020](#). KEHAS 2 -ohjelma. (pdf, 550 kt)
3. **Ruokokoski, Antero & Talvensola, Sivi:**
[Lapset ja perheet Kaste II -hanke Itä- ja Keski-Suomessa yhteistyökumppaneiden arvioimana](#) (pdf, 754 kt)

LIITE 2. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry:n jäsenet joulukuussa 2013

1. Hankasalmen kunta
2. Haukkalan lastenpsykiatrisen hoitolaitoksen kannatusyhdistys ry
3. Joutsan kunta
4. Jyväskylän aikuisopiston Sosiaali- ja terveysala (osa Jyväskylän koulutuskuntayhtymää)
5. Jyväskylän ammattikorkeakoulu
6. Jyväskylän ammattiopiston Sosiaali- ja terveysalan oppilaitos (osa Jyväskylän koulutuskuntayhtymää)
7. Jyväskylän Katulähetys
8. Jyväskylän kaupunki
9. Jyväskylän seudun mielenterveysseura ry
10. Jyväskylän yliopisto
11. Jyvässeudun Omaishoitajat ry
12. Jämsän ammattiopisto (osa Jyväskylän koulutuskuntayhtymää)
13. Kannonkosken kunta
14. Karstulan kunta
15. Keski-Suomen kehitysvammaisten tukipiiri ry
16. Keski-Suomen muistiyhdistys ry
17. Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistys
18. Keuruun kaupunki
19. Kinnulan kunta
20. Kivijärven kunta
21. Konneveden kunta
22. Kuhmoisten kunta
23. Kuiville Pyrkivien Tuki ry
24. Kyyjärven kunta
25. Laukaan kunta
26. Luhangan kunta
27. Mannerheimin lastensuojeluliiton Keski-Suomen piiri
28. Multian kunta
29. Muuramen kunta
30. Pelastakaa lapset ry
31. Pesäpuu ry
32. Pihtiputaan kunta
33. Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskuksen Sosiaali- ja terveysala
34. Puustellin Tuki ry
35. Saarijärven kaupunki
36. Sininauhaliitto
37. Sovatek säätiö
38. Talentia Keski-Suomi ry
39. Toivakan kunta
40. Uuraisten kunta
41. Vaajakosken suvanto ry
42. Varttuneiden asumisoikeusyhdistys JASO
43. Viitasaaren kaupunki
44. Väentupa ry
45. YAD
46. Äänekosken kaupunki

LIITE 3. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry:n hallitus vuosille 2013–2014

(valittu vuosikokouksessa 27.3.2013)

1. Risto Kortelainen, Jyväskylän kaupunki, varajäsen Anssi Niemelä, Jyväskylän kaupunki
2. Juha Torkkeli, Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys, varajäsen Satu Kelin
3. Kati Pupita-Mattila, Sininauhaliitto, varajäsen Kari Lahti, Vaajakosken Suvanto ry
4. Riikka Rantanen, Talentia Keski-Suomi ry, varajäsen Anna Nurmesniemi
5. Mikko Mäntysaari, Jyväskylän yliopisto, varajäsen Jorma Hänninen
6. Mirja Immonen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, varajäsen Kare Norvapalo
7. Outi Markkanen Äänekosken kaupunki, varajäsen Raija Kolehmainen
8. Jouko Janhonen, Keski-Suomen kehitysvammaisten tukipiiri, varajäsen Olli-Pekka Haverinen
9. Leena Jutila, Pelastakaa Lapset ry, varajäsen Mirja Lavonen-Niinistö, Mannerheimin lastensuojeluliiton Keski-Suomen piiri
10. Sakari Möttönen, Varttuneiden asumisoikeusyhdistys JASO ry, varajäsen Kirsti Kokkola, JAO
11. Mikael Palola, perusturvaliikelaitos Saarikka, varajäsen Vuokko Hiljanen, Laukaan kunta.

LIITE 4. Kosken kehittäjäyhteisön henkilöstö vuonna 2013

Kosken palkkaama henkilöstö:

1. **Marja Heikkilä**, johtaja
2. **Raili Haaki**, kehittämispäällikkö
3. **Sivi Talvensola**, suunnittelija
4. **Eija Hiekka**, sosiaaliasiamies
5. **Hannele Metsäranta**, kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä. (kesäkuuhun 2013 saakka), **Tanja Hänninen** (elokuusta 2013 lähtien)
6. **Tuulikki Koljonen**, konsultoiva erityislastentarhanopettaja
7. **Tuula-Leena Raiski**, koulutuspäällikkö, Osaamisen kehittäminen ja kuntatuki rahapelihaittojen ehkäisyssä ja hoidossa (valtakunnallista toimintaa, THL:n toimeksiannosta)
8. **Minna Kesänen**, suunnittelija, Osaamisen kehittäminen ja kuntatuki rahapelihaittojen ehkäisyssä ja hoidossa (valtakunnallista toimintaa, THL:n toimeksiannosta)
9. **Timo Itäpuisto**, vanhustyön kehittäjä, Vanhus- ja vammaistyön kehittämishankkeen esiselvitys (Keski-Suomen liiton ja alueen kuntien rahoitus) (10/2012 - 3/2013)

Muiden organisaatioiden hallinnoimien hankkeiden kehittäjät:

Oma tupa – oma lupa, kotona asuvan ikääntyvän itsemääräämisoikeuden tukeminen palveluilla –hanke (7/2013-10/2014), hallinnoija Jyväskylän kaupunki, STM:n rahoitus vanhuspalvelulain toimeenpanon rahoituskanava.

1. **Anna-Liisa Haataja**, projektipäällikkö
2. **Ulla Halonen**, projektityöntekijä
3. **Timo Itäpuisto**, projektityöntekijä

K O S K E
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

Julkaisija

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Osoite

Matarankatu 4, 40100 Jyväskylä

www.koskeverkko.fi